

Spørgsmål 5

Elektronisk aftaleindgåelse

Pensum: IT-retten, 2. udg., Elektronisk aftaleret.

Indledning

Afgrænsning og begreber

- Her vil behandles elektronisk aftaleindgåelse, herunder:
 - e-mail – stor grad af formfrihed
 - via EDI (Electronic Data Interchange) – struktureret i bestemt form
 - via websites – fx internetbutikker

Retsgrundlag

- **Lovgivning**
 - Aftaleloven
 - Har ikke direkte taget stilling til elektroniske aftaler.
 - E-handelsloven
 - Varetager nogle af de pligter man har ved elektronisk aftaleindgåelse.
 - Forskellig oplysningspligt, dog ikke ved ”individuel kommunikation”, jf EHL § 13.
 - Lov om elektroniske signaturer
 - De nordiske forbrugerombudsmænds fælles standpunkt til handel og markedsføring på internettet (oktober 2002) (mat.saml. s. 146 ff.)
 - Delvis opsummering af gældende ret.
 - Delvis hvad der er god skik. (”Bør”)
- **Aftaler**
 - *Aftaleloven er deklatorisk*, jf. § 1, 2. pkt..
 - Man kan fastsætte hvilke krav der skal opfyldes for at aftale er indgået.
 - E-handelsloven er i en vis udstrækning deklatorisk i handelsforhold, jf. § 13, stk. 2.
 - Kommunikationsaftaler (”interchange agreements”) MBA s. 837 ff. + SK s. 19 ff.
 - Man regulerer aftaleindgåelsen en gang for alle → typisk ved EDI
 - Begrundelse? Forenkler aftaleindgåelsen og opretter nogle standarder
 - Indhold
 - Tekniske vilkår for kommunikationen
 - Retlig regulering, dvs. fravigelse eller præcisering af almindelige aftaleretlige regler
 - Eksempel: TEDIS-aftalen (mat.saml. s. 17 ff.) art 5. Hvorefter der som udgangspunkt ikke kræves accept, medmindre dette er særskilt påkrævet.

Formkrav

Udg.pkt: Ingen generelle formkrav i dansk ret.

- Elektronisk aftaleindgåelse er således som udgangspunkt gyldigt.
- Det er der i TEDIS-aftalen pkt. 3.1 (mat.saml. s. 18) hvorefter der ugyldig ikke må anføres alene pga at aftalen er elektronisk.

- Overflødig i DK-ret da der ikke er formkrav i lovgivningen.

Modif: Konkrete formkrav i lovgivningen → Krav om fx ”skriftlighed” og/eller ”underskrift”

- Eksempel: Kreditaftalelovens § 8 og § 36. (sms-lån er under 3 mdr. og derfor ikke omfattet)
- **Formål** med at opstille formkrav:
 - at sikre autenticiteten/identiteten af aftalens parter,
 - at sikre bevis for aftalens indgåelse og indhold,
 - at varetage en ”beskyttelses-/advarselsfunktion”, dvs. at skabe overskuelighed,
 - at sikre negotiabilitet, dvs. overdragelighed af en fordring, der er knyttet til dokumentet, og/eller
 - at indskærpe højtidelighed/alvor. (jf. fx sms-lån)
- **Problemstilling: Kan en elektronisk aftale opfylde lovgivningens skriftlighedskrav?**
 - Hvad er det konkrete formål med kravet om skriftlighed?
 - Konkret vurdering af den enkelte aftale og omstændighederne, hvorunder den er indgået.

”Diskriminationsforbud” - E-handelsdirektivet artikel 9:

- ”Diskriminationsforbud”
 - En aftale må **ikke nægtes gyldighed mv. alene med den begrundelse, at den er elektronisk**. Medlemsstaterne pålægges at træffe foranstaltninger, således at lovgivningen ikke stiller sig hindrende i vejen for elektronisk aftaleindgåelse.
- SK s. 24 + MBA s. 805 f. + mat.saml. s. 71 f. + 124 f. MBA kapitel 16.
- **Særligt mht. lovkrav om underskrift**
 - Lov om elektroniske signaturer § 13 → En underskrift må ikke nægtes gyldighed, fordi den er elektronisk, hvis signaturen er genereret på den specielle, sikre måde, der fremgår af loven (om avanceret elektronisk signatur).

Lovmodernisering

- **Offentligretlige regler**
 - Eksempel: Forvaltningslovens kapitel 8a om anvendelse af digital kommunikation
 - § 32a: ”Vedkommende minister kan fastsætte regler om ret til at anvende digital kommunikation ved henvendelser til den offentlige forvaltning og om de nærmere vilkår herfor, herunder fravige formkrav i lovgivningen, der hindrer anvendelsen af digital kommunikation”.
 - eDag (2003 og 2005) → Skæringsdag for indførelse af digital forvaltning.
 - Aftaler mellem regeringen, KL, Amtsrådsforeningen, KBH’s kommune, og Frederiksberg Kommune.
- **Familie-/arveretlige regler**
 - Eksempel: U 1982.313 H om nødtestamentet og kravet om ”egenhændigt skrevet”.
 - Kunne man godt i det konkrete eksempel.
 - Pr. 1. januar 2008 kan nødtestamenter oprettes pr. mail eller sms.
- **Overgang til digital tinglysning (jf. betænkning 1471/2006).**
 - Kun digitale dokumenter kan tinglyses → Indsendes elektronisk.
 - Kravet om fysisk rådighedsberøvelse/ihændehavelse erstattes af et krav om tinglysning.
 - Det gælder fsva. Pantebreve, der før i tiden blot var ihændehaver dokumenter.
- Digital kommunikation i retsplejen.

Materielle krav – Den digitale viljeserklæring

- Begrebet en viljeserklæring: En erklæring, der efter sit indhold går ud på at stifte, forandre eller ophæve en ret. (SK s. 24 ff. + MBA s. 806 ff.)
 - En afgivet viljeserklæring (løfte) er bindende *hvis den er egnet* til at skabe en forventning hos modtageren.
- Aftaleindgåelse via e-mail er uproblematisk.

Kan bindende løfter afgives vha. EDI (eller andre automatiserede processer)?

- Fuldmagt
 - Giver ikke mening at en maskine har fuldmagt. Hvem er så ansvarlig hvis bemyndigelsen overskrides?
- Ja, da man selv valgt at benytte systemet.
 - UP: Maskiner kan ikke automatisk generere manifestationer af *konkret* menneskelig vilje.
 - Indehaveren har dog indstillet systemet, og meddelelser fra systemet er dermed *indirekte* udtryk for *menneskelig* vilje.
 - Særlige omstændigheder kan gøre at man ikke har ”villet” løftet, fx forvanskning, systemfejl og lignende.

Tilbagekaldelse af løfter – Begrebet ”komme til kundskab”

Udg.pkt.: Aftalelovens § 7 → Tilbagekaldelsesadgangen ophører, når løftet er ”kommet til kundskab” hos modtageren.

Løfter, der sendes via e-mail

- Hvornår har LM læst meddelelsen?
- Udg.pkt. er at når modtageren har *åbnet og læst* meddelelsen er den kommet til kundskab.
- Er meddelelsen ulæselig (uanset grund), er løftet derfor ikke er kommet til LM's kundskab.
- Bevisproblemer ved tilbagekaldelse
 - Løftegiver skal bevise at tilbagekaldelsen er rettidig. Dvs at løftemodtageren ikke har læst meddelelsen.
 - Meget vanskelig bevisbyrde. Analogi til at hente almindelig post i postkassen.
 - *Formodning* for at meddelelsen er kommet til kundskab når det er hentet fra "postkassen".

Løfter, der sendes via EDI

- **Ophører tilbagekaldelsesadgangen, når EDI-meddelelsen er kommet frem, eller først når LM har fået konkret kundskab?**
 - Dette er Uafklaret! - SK s. 61 ff. + MBA s. 809 ff.
 - Derfor bør man aftale hvilket tidspunkt der anses for ”kundskab”. Aftaleloven deklaratorisk!
- Eivind Einersen: ”Fuldmagtssynspunkt” (MBA s. 810 + s. 835 f.) → Aftaler kan indgås af maskiner.
 - Aftalen er derfor sluttet når EDI systemet har registreret (forstået) ordren/løftet.
- Birgitte Kofod Olsen: ”Bearbejdningsregel” (SK s. 62 f.)
 - Det tidspunkt hvor modtagerens system har færdigbehandlet de indkomne data → løftet kan derfor tilbagekaldes frem til afsendelsestidspunktet for ordrebekræftelsen.
- Mads Bryde Andersen: Traditionel kundskab → når en der tegner LM får kundskab om løftet
 - ”Det forekommer dog velbegrunderet også at antage, at der består en aftale, når en ydelse rent faktisk er præsteret og konsumeret...”. (MBA s. 810)
- SK: Modtagelse af løftet i LM's system
 - Fælles aftale om brugen og fremgangsmåden af EDI.

- Den automatiserede

Erstatningsansvar ved tilbagekaldelse af EDI-løfter?

- MBA s. 810 f.: ”Denne konklusion indebærer ... at [LG] ud fra et culpasyndspunkt vil være forpligtet til at udrede [LM's] tab ved tilbagekaldelsen (negativ kontraktsinteresse)...” → kun negativ kontraktsinteresse, da % kontraktsforhold.
- UP: culpavurdering
- SK s. 66. → ingen alm. regel om erstatningsansvar → almindeligvis ikke culpøst at tilbagekalde et løfte
 - Bør aftale sig ud af problemet.

Løfter, der afgives mod en website

- AFTL § 7 → Traditionel kundskab afgørende.
 - Ingen ”fælles vilje” mht. aftaleindgåelsesmånen.
 - Kunden kan ikke vide hvorledes det fungerer på modtagerens side.
- Automatiseret løsning på website => kundskab ved modtagelse
 - Tilbagekaldelsesadgangen bortfalder formentlig først når ordren har virket bestemmende. (fx disponeret overfor 3.mand eller foranlediget forsendelse) (§ 39, stk. 2 ?)
- NB! Fortrydelsesret, jf. forbrugeraftale-lovens kapitel 4. (SK s. 67 ff.)

Modif.: AFTL § 39, 2. pkt. - udvidet tilbagekaldelsesadgang (”re integra reglen”)

- Kan løftet tilbagekaldes, efter at det er kommet til LM's kundskab?
- § 39, 2. pkt.'s to betingelser:
 - Der foreligger ”særlige omstændigheder”, OG
 - Løfter mod website med automatiseret løsning. (Menneske ↔ maskine)
 - Løftet har ikke ”virket bestemmende” for LM.
 - Hvis LM har disponeret således, at han pådrager sig et tab, hvis løftet tilbagekaldes → + bestemmende (SK s. 55 f., s. 60 f., s. 65 f. og s. 69 + MBA s. 832 f.)
 - Man kan ikke slutte modsætningsvist, hvis der ikke er lidt et tab.
 - Manglende tab medfører ikke automatisk udvidet tilbagekaldelsesadgang.
 - EDI => meget hurtigt virkende bestemmende.
 - I hvert fald når der er givet ordre videre til tredjemand.

Accepter og påbud – Begrebet ”komme frem”

- **Udg.pkt.:** En accept eller anden form for påbud får retsvirkning, når meddelelsen er kommet frem til adressaten. (MBA s. 811 ff. + SK s. 70 ff.)
- Traditionelt:
 - ”Meddelelsen er kommet frem, når den er kommet således **inden for adressatens rådighedssfære**, at han har **lejlighed til at gøre sig bekendt med** indholdet ved handlinger, som må påregnes foretaget af ham”, jf. Ussing. (SK s. 70f)
 - Sml. EHL § 12, stk. 2:”En elektronisk ordre og den elektroniske ordrebekræftelse, jf. stk. 1, anses som modtaget, når adressaterne har adgang til disse”.

Rette medium

- Har adressaten/ tilbudsgiveren (evt. stiltiende) accepteret at modtage påbud ad elektronisk vej, f.eks. **via e-mail?** (MBA s. 812 f. + SK s. 71 ff.)

- **Erhvervsdrivende** adressater – formodningsregler
 - Påbuddet sendes som svar på en meddelelse, der er sendt via mail ("reply").
 - Parterne har tidligere kommunikeret via e-mail.
 - Kan evt. ændre sig over tid, hvis der går lang tid mellem at parterne kommunikerer.
 - Tilbudsgiveren har optrådt med angivelse af e-mailadresse.
 - Tjenesteydere (jf. § 2, nr. 2) har pligt til at oplyse mailadresse, jf. EHL § 7. Internet vs. papir.
 - Ellers konkret vurdering af retsforholdet.
 - Virksomhedens størrelse.
 - Er der afgivet tilbud, som forventes besvaret. (Accept)
 - Andre typer påbud → kan næppe forventes pr. email.
- **Ikke-erhvervsdrivende** adressater (*forbrugere*)
 - De nordiske Forbrugerombudsmænds fælles standpunkt pkt. 4 om "forpligtende kommunikation"
 - Bør kun fremsende påbud, hvis det "utvetydigt" fremgår af omstændighederne, at forbrugeren selv "klart" har accepteret at modtage påbud pr. mail. (mat.saml. s. 141).
 - Ikke krav om udtrykkeligt samtykke.
 - Forbrugeren har *sendt et tilbud elektronisk* → Den erhvervsdrivende kan acceptere elektronisk.
 - Se EHL § 12, stk. 1, sml. § 13, stk. 1 (krav om elektronisk ordrebekræftelse).
 - Er *tilbud fremsat traditionelt*, er elektronisk accept formentlig kun bindende hvis forbrugeren har givet udtrykkeligt samtykke hertil.
 - Andre påbud end accept
 - Klart udgangspunkt: der kræves udtrykkeligt samtykke.
 - Ikke tilstrækkeligt at der tidligere er kommunikeret pr. email, eller angivet email på brevpapir.
 - Modif: Snæver tidsmæssig sammenhæng med tidligere korrespondance → formentlig bindende virkning pr. email.

Rette e-mailadresse

- Afsenderen skal sende påbuddet til den "rigtige" mailadresse ("terminalpunktet").
- Udg.pkt.: Hvis påbuddet sendes til en forkert adresse → Ikke kommet frem.
 - Undt. 1: Modtageren har fuldmagt, jf. AFTL § 26.
 - Undt. 2: Påbuddet videresendes faktisk til rette modtager.
 - Undt. 3: Passivitet over for tidligere fremsendte påbud.
- Anbefaling: Send til mail@virksomhed.dk – EHL § 7

Særligt om "adresseskift"

- Hvor lang tid virker angivelse af en e-mailadresse forpligtende for adressaten, i den forstand at han bliver forpligtet af påbud, der sendes til adressen?
- Accepter
 - Tilbudsgiveren har angivet en bestemt mailadresse over for acceptanten.
 - Underretning til acceptanten.
 - "Effektiv nedlukning af det pågældende terminalpunkt"?
 - Der skal formentlig minimum være meddelelse om at adressen ikke eksisterer.

- Hvis tilbudsgiveren har angivet mailadressen over for en ubestemt kreds.
 - Konkret vurdering om aftale kommer i stand hvis forsøgt afleveret til mailadressen.
- Andre påbud end accepter
 - Udg.pkt.: Ikke pligt til at underrette om adresseskift mv.

Rette format

- Er påbuddet forpligtende for adressaten, hvis meddelelsen kommer (rettidigt) frem til den rigtige e-mailadresse, men er ulæselig pga. sit format?
 - Almindelig mailstandard
 - Hvis modtageren har accepteret at modtage elektronisk påbud, bærer modtageren risikoen for at mailprogrammet kan læse standardformater.
 - Vedhæftede dokumenter (attachments)
 - Tidligere kommunikation → Hvilke formater har man tidligere benyttet
 - ”Sædvanligt format” → ingen pligt til nyeste Word, men alle kan formentlig modtage .pdf
 - Hvis de ikke tidligere har kommunikeret, kan modtager næppe forpligtes hvis han faktisk ikke kan åbne formatet.
- **Reklamationspligt, jf. princippet i AFTL § 4, stk. 2, og § 6, stk. 2.**
 - EHL § 12, stk. 2: ”En elektronisk ordre og den elektroniske ordrebekræftelse, jf. stk. 1, anses som modtaget, når adressaterne har adgang til disse”.
 - Forarbejder: ”En e-post med tilhørende fil, som af tekniske årsager ... ikke kan åbnes af modtageren, kan næppe anses for modtaget i direktivets forstand, da modtageren ikke har adgang til at gøre sig bekendt med denne” (mat.saml. s. 104 + SK s. 81).
 - => hvis man får en ulæselig mail, skal man reklamere hvis situationen ligner §§ [4+6], stk. 2.

Lagring hos modtagerens internet-udbyder mv. (”elektronisk postkasse”)

- Oprettelse af emailkonto medfører at udbyderen får fuldmagt til at modtage påbud på kundens vegne, jf. AFTL § 26.
- Meddelelsen er kommet frem, når den ”ligger klar til afhentning” i den elektroniske postkasse.
 - EHL § 12, stk. 2: ”En elektronisk ordre og den elektroniske ordrebekræftelse, jf. stk. 1, anses som modtaget, når adressaterne har adgang til disse”.
 - Findes også anvendelse ved individuel kommunikation (pr. email), jf. § 13, stk. 1 e.c.
 - Fravigelighed i erhvervsforhold, jf. § 13, stk. 2.
- TEDIS-aftalen pkt. 3.3: Aftalen er indgået, når accepten er ”nået frem til tilbudsgiverens EDI-system” (mat.saml. s. 18).

Meddelelsen går til grunde inden den er afhentet / læst

- UP: Man bærer selv risikoen for at der komme virus, strømsvigt mv.
 - Meddelelsen må anses for at være kommet frem uanset at den går til grunde inden den er læst.
- Diskussion
 - Sammenlign med *rette format*. Hvis meddelelsen er ulæselig er den ikke modtaget, da man ikke kan gøre sig bekendt med den.
 - Forholdet må vurderes ud fra om modtageren prøver at holde sig i forsætlig uvidenhed.
 - Moment: Hvor langt tid har e-mailen ligget på serveren? Har modtageren kunne forvente noget?
 - I erhvervsforhold må udgangspunktet opretholdes.
 - I forbrugerforhold må der udvises forsigtighed med at fravige udgangspunktet.
 - Har forbrugeren accepteret forpligtende kommunikation via email, må udgangspunktet også her opretholdes.

Udg.pkt.: Afsenderen bærer risikoen for, at et påbud kommer (rettidigt) frem

- Påbud (herunder accepter) afgives normalt i afsenderens interesse, og det derfor naturligt at denne bærer risikoen for at påbudet kommer frem.
 - Også selv om det beror på tilbudsgiverens / adressatens (folks) fejl.
 - Må ikke være forsætligt forhindret.
 - Modtageren kan eventuelt være ansvarlig ved filtrering af meddelelsen.
 - Medmindre at afsenderen gives besked i tilfælde af filtrering.
- Eventuelt erstatningsansvars efter reglerne om *culpa in contrahendo*.
 - Fx afgivet tilbud pr. email, hvorefter han ved eller burde vide at han ikke kan modtage accepten på afsenderadressen, men ikke retter fejlen, samt ikke underretter herom.

Bevisbyrden for, at meddelelsen er kommet (rettidigt) frem

- Afsenderen af påbuddet har bevisbyrden.
- Bevisførelse
 - Fremlæggelse af modtagerens log.
 - Afsenderens kvittering for at e-mailen er kommet frem. Samt afsenderens log.

Acceptfristen

- **Acceptfrist er fastsat, jf. AFTL § 2**
 - Acceptfristen kan fremgå af tilbuddet eller af en kommunikationsaftale.
 - Eksempel: TEDIS-aftalen pkt. 5.1: "... inden for de tidsfrister der er fastlagt i det tekniske bilag." (mat.saml. s. 18)
 - Inden kontortids ophør eller inden kl. 24?
 - UP: Inden kontortids ophør
 - Modif: Branchespecifikke kutyper. Fx spedititionsbranchen.
 - Hvad kan med påregne?
 - Regnes acceptfristen fra det klokkeslet på dagen, hvor tilbuddet er afsendt?
 - Anvendelse af AFTL § 2, stk. 2, om tilbud, der sendes pr. telegram?
 - Nej, denne tankegang kan ikke overføres til mail, da der ikke i valg af e-mail formen kan lægges at afgiveren ønsker hurtigt svar.
 - Email svarer til afsendelse af almindelig brev.
- **Den legale acceptfrist, jf. AFTL § 3**
 - Den legale acceptfrist = påregnet fremsendelsestid for tilbuddet + rimelig betænkningstid + påregnet tilbagesendelsestid for accepten.
 - Email minder om afsendelse ved almindeligt brev.
 - Der kan ikke drages analoger til mundtlige aftaler.
 - Email medfører ikke i sig selv at der ønskes hurtigt svar.

Særligt om **pligtmæssige** reklamationer. AFTL § 40 mv.

- Fx AFTL § 4,2 og § 6,2
- Adressaten bærer risikoen for meddelelsen, hvis:
 - Meddelelsen er "indleveret til befordring" med "*Forsvarligt befordringsmiddel*".
- **Er e-mail et "forsvarligt befordringsmiddel"** i AFTL § 40's forstand?
 - Man må tage udg. pkt. i om e-mail er lige som sikker som post og telegram.

- Ja, det er det formentlig generelt. Konkrete tilfælde kan medføre det modsatte.
- MBA s. 817 f. + SK s. 28 ff. og 95 ff.

Ugyldighed

- (NB! Husk at forbrugerne har fortrydelsesret)
- Uoverensstemmelse mellem LG's vilje og erklæringens indhold:
 - LG ville slet ikke afgive løftet, eller løftet har et andet indhold, end LG tilsigtede.
- Uoverensstemmelsen kan opstå i afgivelsessituationen eller under befordringen.
- Man sonderer mellem:
 - Svage ugyldighedsgrunde – forventningsprincippet. (krav om ond tro hos LM)
 - Stærke ugyldighedsgrunde – viljesprincippet. (uanset god tro hos LM)

Fejlskrift, afgivelse ved en fejltagelse mv. AFTL § 32, stk. 1

- Uoverensstemmelsen ml. LG's vilje og erklæringens indhold opstår *i afgivelsessituationen*.
- "fejlskrift eller anden fejltagelse", jf. AFTL § 32, stk. 1.
 - → LG er ikke bundet, hvis LM er i ond tro. (Svag ugyldighedsgrund)
- Eksempler
 1. Løfter afsendt vha. **e-mail**
 - Løftegivers bevisbyrde at det var en fejl + at modtager var i ond tro (da han fik kundskab).
 - Eksempel 1: Tastefejl i erklæringens indhold.
 - Navnlig afgørende, om det var sandsynligt, at LG ville afgive erklæring med dette indhold.
 - Eksempel 2: Afsendelse ved en fejltagelse.
 - Løftet er ikke "villet", men afgiver forpligtet, hvis afgivet pga. uagtsomhed.
 2. Løfter afgivet og modtaget vha. automatiserede systemer/**EDI**
 - Systemfejl fører til afgivelse (med et forkert indhold).
 - Systemfejlen beror på *uagtsomhed hos LG*. (direkte omfattet)
 - Fejl som ikke er rettet.
 - Systemfejlen beror *ikke på uagtsomhed hos LG*. (formentlig også omfattet) ("forpligtet når maskinen arbejder på egen hånd")
 - Fx hackerangreb eller virus.
 - MBA s. 808 f., s. 828 ff. og s. 834 ff. + SK s. 101 ff.
 - **Hvordan vurderes LM's gode/onde tro?**
 - Afgørende er, om LM's EDI-system "opdagede" eller "burde opdage" fejlen
 - Etablering af fejldetekteringsrutiner. (følger normalt af kommunikationsaftalen, eller god-skik betragtninger)
 - Se TEDIS-aftalen pkt. 6 om "beskyttelse af EDI-meddelelser" (mat.saml. s. 19)
 - Parterne skal indføre og opretholde sikkerhedsprocedurer og foranstaltninger til beskyttelse af EDI-meddelelser → mod ændring, forsinkelse, ødelæggelse, mv

Forvanskning. AFTL § 32, stk. 2

- Uoverensstemmelsen mellem LG's vilje og erklæringens indhold opstår **under befordring af løftet**.
- Forvanskning under befordring med bud eller telegram
 - LG er ikke bundet, uanset om LM er i god eller ond tro. (stærk ugyldighedsgrund)

- Problemstilling: Er § 32, stk. 2, anvendelig på forvanskning, der opstår ved befordring af elektroniske viljeserklæringer?
 - Spørgsmålet er uafklaret: MBA og andre mener at § 32, stk. 2 omfatter e-mail, SK: nej
 - SK: der er ikke en fysisk 3.mand involveret,
 - At § 32, stk. 2 ikke omfatter e-mail betyder imidlertid ikke at LG bliver bundet af løftet.
Forvanskningen medfører at løftet anses for ikke afgivet.
 - MBA: § 32,2's opregning er ikke udtømmende. De samme hensyn gør sig gældende.

Falsk, forfalskning og manglende fuldmagt

- **Udg.pkt.:** (Pseudo)LG er ikke forpligtet, uanset om LM er i god eller ond tro: SK s. 108 ff.
 - Tankegangen er at man ikke kan gardere sig mod disse situationer.
- **Modif.:** (Pseudo)LG har udvist uagtsomhed
 - Uagtsomhed eksempler:
 - Offentlig tilgængelig email.
 - Seddel med brugernavn og password, der ligger frit tilgængeligt.
 - HR: Erstatningsansvar (negativ kontraktsinteresse) over for en LM i god tro.
 - Undt.: Forpligtelse som LG
 - Almindelige fuldmagtsretlige regler, f.eks.
 - Stillingsfuldmagt, jf. AFTL § 10, stk. 2, jf. § 15.
 - Overladelse af password = Fuldmagt med særlig tilværelse (AFTL § 16).
 - Manglende reklamation, hvis den kan anses som ratihabering.

Særligt om misbrug af digital signatur

- LG's uagtsomhed → LG er erstatningsansvarlig over for LM i god tro.
 - Eksempler:
 - Opbevarer uagtsomt
 - Overladelse af nøglen til andre (sml. aftalen om udstedelse)
- Præsumptionsansvar for nøglecentret, hvis misbrug af avanceret digital signatur. (SK s. 111 f. og 114 f. + MBA s. 708 ff.)
 - Lov om elektroniske signaturer § 11.